

LESBRIEF

HET WERKSTUK

of
HOE IK
VERDWEEN
IN DE
JUNGLE

Auteur:
Simon van der Geest
Illustrator:
Karst-Janneke Rogaar
ISBN:
9789021414867
Em. Querido's
Uitgeverij/Singel
Uitgeverijen,
Amsterdam 2019

Simon van der Geest

Karst-Janneke Rogaar

Als Eva op school een werkstuk moet maken over iets waar ze meer over wil weten, kiest ze 'biologische vaders' als onderwerp. Ze weet namelijk wel dat ze er één zou moeten hebben, maar heeft geen idee wie of waar hij is. Ze bijt zich vast in het onderwerp en ontdekt beetje bij beetje steeds meer over haar vader. Als ze zijn stem hoort op een cassettebandje weet Eva zeker dat ze hem wil zien en schakelt ze zelfs stiekem een televisieprogramma in om hem in Suriname te zoeken. Dat levert een spannende zoektocht op, waar je als lezer geen minuut van wilt missen.

Simon van der Geest schrijft boeken, gedichten en toneelstukken, het liefst voor kinderen. Eerder maakte de schrijver samen met illustrator Karst-Janneke Rogaar het boek *Spinder*, waarvoor de illustrator een Gouden Griffel kreeg. *Het werkstuk* is geschikt om zelf te lezen vanaf 10 jaar. Door de korte hoofdstukken leent dit boek zich ook goed om voor te lezen in de klas.

Ontwikkelingsgebied:
burgerschap/oriëntatie op
jezelf en de wereld

Nodig: voor iedere leerling
een printje van werkblad 1
Doe de vriendschapstest!

Duur opdracht:
10-15 minuten

Individueel, eventueel
klassikaal na te bespreken

LESSUGGESTIE 1

DOE DE VRIENDSCHAP-TEST!

Eva heeft een bijzondere vriendschap met Luuk. Ze ziet hem als een soort broer, zo hecht zijn ze. Leerlingen kunnen aan de hand van een test op het werkblad ontdekken of zij zich herkennen in de voorbeelden. Print het werkblad en laat leerlingen de test zelfstandig maken. Als iedereen klaar is, is

het leuk om wat vragen te stellen over het onderwerp vriendschap. Mogelijke gespreks-
onderwerpen zijn:

- Wat is het belang van vriendschap?
- Is vriendschap voor iedereen hetzelfde of juist voor iedereen anders?
- Is nieuwe vrienden maken gemakkelijk?

WAT VOOR VRIEND BEN JIJ?

Vul de test in en ontdek meer over jouw vriendschappen.

1 Luuk helpt Eva met het zoeken naar een onderwerp voor haar werkstuk als de juf haar eerste idee afkeurt. Als jij op school kritiek krijgt van de juf of meester hou je dat dan voor jezelf of deel je dat met je vrienden?

- a. Ik deel dat met mijn beste vriend(in).
- b. Ja, ik deel dat met al mijn vrienden!
- c. Dat hou ik waarschijnlijk voor mezelf.

2 Een meisje zegt tegen Eva dat ze niet kan zingen. Luuk neemt het gelijk voor haar op. Herken jij dit? Nemen vrienden het voor jou op als iemand onaardig doet?

- a. Nee, dit herken ik niet.
- b. Ja, mijn vriend(in) zou dit ook doen.
- c. Ja, een aantal vrienden zou dit doen.

3 Eva gaat naar Suriname en Luuk komt haar uitzwaaien op het vliegveld. Stel je voor dat jij voor lange tijd op reis gaat naar een ver land. Wie komt je dan uitzwaaien?

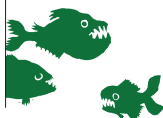
- a. Ik zie een groep vrienden voor me met spandoeken en veel gezelligheid.
- b. Ik denk alleen familie.
- c. Mijn beste vriend(in) en dat wordt een grote huilpartij, want ik kan hem/haar helemaal niet zo lang missen.

4 En tijdens de reis? Houd je je vrienden dan steeds op de hoogte van je avonturen? (Eva stuurt Luuk e-mails over wat ze allemaal meemaakt.)

- a. Ja, we zouden elkaar ook elke dag uitgebreid schrijven.
- b. Waarschijnlijk deel ik op social media wat ik doe en ik tag mijn vrienden, dus dan zien ze precies wat ik allemaal meemaak!
- c. Nee, ik ben daar vaak niet zo mee bezig.

5 Eva en Luuk krijgen ruzie, maar maken het al snel weer goed. Eva schrijft hem een brief waarin ze zegt dat ze het goed wil maken en dat hij haar beste vriend is. Herkenbaar?

- a. Ja, ruzie maken met je vrienden kan gebeuren. Toch ben niet degene die het dan weer goedmaakt, want ik blijf meestal wel even boos...
- b. Nee, ik maak nooit ruzie.
- c. Ja, logisch dat je soms een meningsverschil hebt, maar als het echt een goede vriend is, leg je het snel weer bij.

6 Luuk gaat vaak mee als Eva haar opa bezoekt. Kun je je voorstellen dat jij je vrienden meeneemt op familiebezoek?

- a. Nee, dat doe ik nooit.
- b. Ja, mijn opa en oma kennen mijn beste vriend(in) ook goed.
- c. Dat doe ik niet zo snel, maar mijn familie weet wel wie mijn vrienden zijn.

7 Elke keer als Eva een ontdekking doet over haar vader wil ze dat zo snel mogelijk met Luuk delen. Heb jij dat ook als je iets bijzonders meemaakt?

- a. Soms, het hangt er vanaf wat ik meemaak. Ik deel niet alles met een vriend(in), want ik heb meerdere vrienden.
- b. Nee, ik heb dat niet zo vaak.
- c. Ja, dat heb ik ook met mijn beste vriend(in).

Omdraaien en uitrekenen maar

Klaar? Tel je punten op en lees de uitslag!

0 tot 7 punten?

Jij hebt niet veel vrienden en legt niet zo heel snel contact. Je vindt het best gezellig om dingen te doen met anderen, maar je vermaakt je in je eentje ook prima. Misschien zou je iets meer kunnen doen om bepaalde contacten te onderhouden, want het voordeel van vrienden is dat ze er ook zijn als het minder goed met je gaat.

8 tot 14 punten?

Jij hebt geen hartsvriend(in), maar meerdere vrienden. Met de een deel je andere dingen dan met de ander. Zo ga je met je ene vriend(in) lekker naar buiten en met een ander voer je juist goede gesprekken. Je bent iemand die snel en gemakkelijk contact legt en met wie mensen graag bevriend willen zijn.

15 tot 21 punten?

Net als Eva en Luuk heb jij één echte hartsvriend(in) met wie je alles deelt. Alles? Ja alles! Je vertrouwt elkaar blind en jullie lezen nog net niet in elkaars dagboek. Deze vriendschap geeft je een goed gevoel, want je weet dat er altijd iemand voor je is als je het moeilijk hebt. Andersom ben jij er ook altijd voor jouw vriend(in).

8 = 0	1 = 9	2 = 8	7
2 = 0	8 = 9	1 = 8	9
8 = 0	1 = 9	2 = 8	5
1 = 0	2 = 9	8 = 8	7
8 = 0	1 = 9	2 = 8	8
2 = 0	8 = 9	1 = 8	2
1 = 0	2 = 9	8 = 8	1

Ontwikkelingsgebied: oriëntatie op de wereld, topografie en studievaardigheden

Nodig: voor elke leerling een printje van werkblad 2, Suriname kennispuzzel, pen of potlood en eventueel een tablet of computer met internetverbinding

Duur opdracht: 20 minuten

Individueel of in duo's

LESSUGGESTIE 2

WIE, WAT, WAAR IN SURINAME

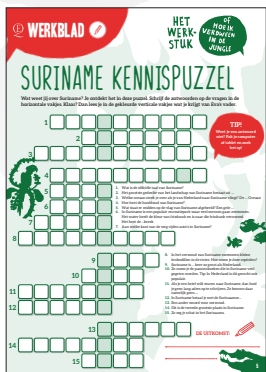
In *Het werkstuk* gaat Eva op zoek naar haar vader die in Suriname blijkt te wonen. Wat weten de leerlingen over dit land? Voer voordat u de werkbladen uitdeelt kort een gesprek met de leerlingen over Suriname. Weten ze bijvoorbeeld in welk werelddeel het ligt? Of dat het ooit onderdeel uitmaakte van Nederland nadat ons land New York ruilde voor Suriname? En dat het land sinds 1975 onafhankelijk is? Als de leerlingen zijn opgewarmd, is het tijd om het werkblad met de filippinepuzzel uit te delen. Het is de bedoeling dat de leerlingen alle antwoorden van links naar rechts invullen. Als ze dat goed doen, lezen ze van boven naar beneden een verborgen zin.

De juiste antwoorden zijn:

1. Nederlands
2. oerwoud
3. Atlantische
4. Paramaribo
5. ster
6. cola
7. links
8. kaaimannen
9. vier
10. roti
11. postcode
12. dollar
13. jungle
14. Lelydorp
15. gudu

LET OP!

Deze puzzel is best pittig, daarom is het aan te raden hem in duo's te maken en leerlingen vragen op te laten zoeken op internet. Daarnaast zijn sommige antwoorden in *Het werkstuk* te vinden.

SURINAME KENNISPUZZEL

Wat weet jij over Suriname? Je ontdekt het in deze puzzel. Schrijf de antwoorden op de vragen in de horizontale vakjes. Klaar? Dan lees je in de gekleurde verticale vakjes wat je krijgt van Eva's vader.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

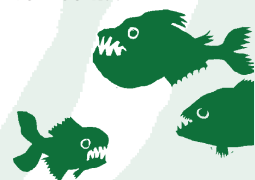
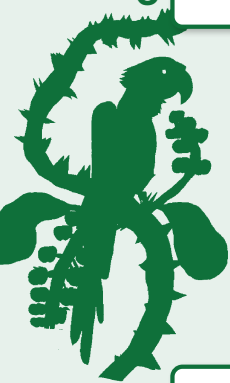
12

13

14

15

TIP!
Weet je een antwoord niet? Pak je computer of tablet en zoek het op!

1. Wat is de officiële taal van Suriname?
2. Het grootste gedeelte van het landschap van Suriname bestaat uit ...
3. Welke oceaan steek je over als je van Nederland naar Suriname vliegt? De ... Oceaan
4. Hoe heet de hoofdstad van Suriname?
5. Wat staat er midden op de vlag van Suriname afgebeeld? Een gele ...
6. In Suriname is een populair recreatiepark waar veel mensen gaan zwemmen. Het water heeft de kleur van frisdrank en is naar die frisdrank vernoemd. Het heet de ...kreek
7. Aan welke kant van de weg rijden auto's in Suriname?

8. In het oerwoud van Suriname zwemmen kleine krokodillen in de rivier. Hoe noem je deze reptielen?
9. Suriname is ... keer zo groot als Nederland.
10. Zo noem je de pannenkoeken die in Suriname veel gegeten worden. Tip: In Nederland is dit gerecht ook populair.
11. Als je een brief wilt sturen naar Suriname, dan hoef je geen lang adres op te schrijven. Ze kennen daar namelijk geen ...
12. In Suriname betaal je met de Surinaamse...
13. Een ander woord voor oerwoud.
14. Dit is de tweede grootste plaats in Suriname.
15. Zo zeg je schat in het Surinaams.

DE UITKOMST:

.....
.....

Ontwikkelingsgebied:
taalvaardigheid en
creatieve ontwikkeling

Nodig: schrijf- en/of teken-
materiaal

Duur opdracht: 1 tot 2 uur,
verdeeld over voorbereiding,
interview en uitwerking

Individueel

LESSUGGESTIE 3

HOE MIJN OUDERS VERLIEFD WERDEN

De zoektocht naar haar vader, begint voor Eva bij de ontmoeting van haar ouders. Weten de leerlingen eigenlijk hoe hun ouders elkaar hebben ontmoet?

Om erachter te komen hoe hun ouders elkaar hebben ontmoet, interviewen leerlingen thuis hun vader en/of moeder. In dat interview vragen ze naar de ontmoeting, maar ook naar het leven van hun ouders toen. Zo kunnen leerlingen zich een betere voorstelling maken van de situatie in die tijd. Laat leerlingen in de klas alvast vragen opschrijven die ze thuis kunnen stellen, bijvoorbeeld:

- Hoe oud waren jullie toen jullie elkaar ontmoetten?
- Waar woonden jullie op dat moment en wat deden jullie (werk/school)?
- Waar hebben jullie elkaar ontmoet?
- Wat gebeurde er en wat zeiden jullie?
- Wie waren erbij?
- Waren jullie gelijk verliefd op elkaar?
- Wie vroeg wie verkering?
- Wat hebben jullie meegemaakt toen jullie elkaar net kenden?
- Weet je nog hoe jullie eerste afspraak verliep?

De antwoorden op de vragen schrijven de leerlingen op. Terug op school kiezen de leerlingen een vorm om het verhaal over de ontmoeting van hun ouders te vertellen. Ze kunnen een verhaal schrijven, een gedicht bedenken of een tekening of strip maken. Over de uitwerking mogen ze zelf nadenken: wordt het bijvoorbeeld een reconstructie van de gebeurtenissen met veel details (wie, waar, wanneer, waarom), of lichten ze juist één bepaald moment van de eerste ontmoeting uit in tekst of beeld?

TIP!

Als het lastig of niet mogelijk is om deze opdracht te doen met hun eigen ouders, kunnen leerlingen de vragen ook stellen aan hun opa, oma, of andere familieleden.

LESSUGGESTIE 4

WAT HEB JE VAN WIE?

Ontwikkelingsgebied: oriëntatie op jezelf en de wereld (biologie), creatieve ontwikkeling en kunstzinnige oriëntatie

Nodig: voor elke leerling een printje van werkblad 3, *Onderzoek naar mezelf*, tekenmateriaal en eventueel spiegels

Duur opdracht: 30 minuten

Individueel

Eva maakt een werkstuk over haar vader en zoekt daarvoor uit hoe het zit met erfelijkheid en genen. Ze ontdekt zo wat ze van haar moeder heeft en wat waarschijnlijk van haar vader, zoals haar huid- en haarkleur, neus en ook haar extra teen. In deze opdracht onderzoeken leerlingen hoe het zit met hun DNA. Welke eigenschappen hebben ze van hun vader en welke van hun moeder geërfd? En hoe zit het eigenlijk met die genen?

Deel de werkbladen uit. Bespreek eventueel klassikaal het verhaal over de genen dat op het werkblad wordt uitgelegd. Laat de leerlingen vervolgens alle vragen en opdrachten op het werkblad invullen.

LET OP!

Sommige vragen zullen de leerlingen wellicht aan hun ouders moeten stellen. Eventueel kunnen ze het werkblad als huiswerkopdracht mee naar huis nemen en samen met hun ouders invullen. Het resultaat van het ingevulde werkblad is een onderzoek naar zichzelf. Als ze dit onderzoek hebben afgerond, kunnen ze net als Eva een verhaal, strip of tekening maken over wat ze over zichzelf ontdekt hebben bij deze opdracht. Wie wil zijn bevindingen met de klas delen?

VOORBEELD

ONDERZOEK NAAR MEZELF

pagina 1

Wist je dat je voor de helft uit je vader en de helft uit je moeder bestaat? Hoe zit dat en van wie is welke helft? Vul dit werkblad in en ontdek het!

Hoe komt het dat je evenveel van beide ouders hebt? Eva heeft dat alvast voor je uitgezocht. Dit komt uit haar werkstuk:

Dat heeft te maken met de zaadjes van de vader en de eitjes van de moeder. In elk zaadje zitten 23 piepkleine slierten. Zo'n sliertje is een soort van treintje en in elke wagon zit informatie: wat voor kleur ogen, vorm van het

hoofd, vorm van de neus of hij goed is in muziek enzovoort. Zo'n treintje bestaat uit duizenden van die wagonnetjes. (Eigenlijk heten ze genen. Ik vind 'wagonnetjes' leuker.) In het eitje van de moeder zitten ook 23 treinslierten. Als het zaadje bij het eitje komt, mixen steeds twee slierten, en vormen zo twee nieuwe slierten. Die nieuwe slierten bepalen hoe je van baby'tje

gaat uitgroeien tot wie je nu bent. Heb je dan altijd de mond van je moeder of de stem van je vader? Bij veel eigenschappen werkt het allemaal ingewikkelder en kun je ook een mix krijgen van bijvoorbeeld de oren van je vader en moeder, omdat er één wagonnetje is voor je oorlel, en één voor de grootte, en één voor dat randje bovenaan tegen de regen, enz.

Wist je dat?

... de sliertjes ook bepalen of je een jongen of meisje wordt? Je hebt x-sliertjes en y-sliertjes. Als twee x-sliertjes bij elkaar komen, word je een meisje. Bij een x en een y een jongen.

EXTRA

ONDERZOEK NAAR MEZELF

pagina 2

Eva heeft een voorbeeld gemaakt van een treintje met eigenschappen van een ouder. Maak twee van dit soort treinen over jezelf. In de wagonnetjes van het eerste treintje teken en schrijf je alles wat je van je moeder hebt. In het tweede treintje alles wat je met je vader deelt.

OPDRACHTEN

1 Kijk in de spiegel eens goed naar je gezicht en haar. Bekijk elk onderdeel apart en uitvoerig. Bij je ogen kijk je niet alleen naar de kleur, maar ook naar de vorm, je wimpers, je oogleden en je wenkbrauwen. Schrijf bij elk onderdeel wat je van wie hebt.

Van mijn vader: .....

Van mijn moeder: .....

Een mix: .....

2 Bekijk nu de rest van je lichaam. Van je schouders tot je tenen. Waarvan kun je duidelijk zien dat je het van je vader of je moeder hebt?

Van mijn vader: .....

Van mijn moeder: .....

3 Ook eigenschappen, zoals aardig, grappig of bazig zijn, geven je ouders door. Bedenk welke eigenschappen jij gemeen hebt met je ouders. Tip: vind je deze lastig? Vraag het aan een vriend(in), broer/zus of je ouders.

Van mijn vader: .....

Van mijn moeder: .....

4 Welke talenten heb jij die je deelt met een van je ouders?

Van mijn vader: .....

Van mijn moeder: .....

5 Hebben jullie ook dezelfde hobby's?

Van mijn vader: .....

Van mijn moeder: .....

6 Soms zijn er ook gekke of bijzondere dingen die je van je ouders hebt. Dat je een U kunt maken van je tong of dat je een extra teen hebt, zoals Eva. Wat is er bijzonder aan jou? En van wie heb je dat?

.....

.....

7 Niet bij alles is duidelijk van wie je het hebt. Wat heb jij wel en hebben je ouders niet?

.....

.....

Ontwikkelingsgebied:
creatieve oriëntatie

Nodig: per leerling een pen
of potlood en een a4tje

Duur opdracht: 20-30
minuten

Klassikale uitleg en
individuele uitvoering

LESSUGGESTIE 5

TEKENEN ZOALS KARST-JANNEKE

Na het lezen van een twee fragmenten uit *Het werkstuk* mogen leerlingen met behulp van de tekentips van illustrator Karst-Janneke kiezen over welk fragment zij een tekening gaan maken in de stijl van het boek.

Lees pagina 33 en 34 (ontdekking nr. 1) en pagina 36 (ontdekking nr. 2) voor uit hoofdstuk 3 van *Het werkstuk*. Leg vooraf aan de leerlingen uit dat ze in de stijl van illustrator Karst-Janneke een tekening mogen gaan maken bij de tekst. Het is verstandig dat ze opschrijven wat ze opvalt aan de tekst, zodat

ze daar straks iets mee kunnen doen in hun tekening.

Laat de illustraties van pagina 35 en 37, die bij de teksten horen, nog niet aan de leerlingen zien. Het is leuker om dit te laten zien als iedereen klaar is met deze opdracht.

Leg uit dat de illustrator van dit boek kleine verhaaltjes uitbeeldt met tekeningen en korte woorden. Laat wel wat andere tekeningen zien, zoals die op pagina 49, zodat leerlingen een idee krijgen van Karst-Jannekes tekenstijl. Lees voor de klas aan de slag gaat eerst ter inspiratie het volgende stappenplan – met tips van Karst-Janneke – voor aan de leerlingen.

Stappenplan van Karst-Janneke Rogaar

STAP 1

Luister de eerste keer dat de meester of juf het fragment voorleest goed en schrijf niets op. Concentreer je op het luisteren. Vraag daarna of hij of zij het nog een keer voorleest. Nu luister je als een detective! Het doel is om zoveel mogelijk informatie uit de tekst te halen. Je moet heel precies luisteren. Schrijf de woorden, dingen of momenten op die belangrijk lijken en die je kunt gebruiken in je tekening. Eva tekent haar ontdekkingen, dus verplaats je ook in Eva. Wat zou zij een belangrijke aanwijzing vinden?

STAP 2

Kies welke ontdekking jij gaat tekenen en schrijf bovenaan

de tekening 'Ontdekking 1' of 'Ontdekking 2'. Kijk ook naar je aantekeningen. Met welke informatie kun jij aan de slag?

STAP 3

Eva maakt een werkstuk en deze tekeningen zijn daar onderdeel van. Teken dus geen sfeerbeelden vol kleuren en details. Jouw tekening moet informatief zijn en bij de tekst passen. Wees zo duidelijk mogelijk. Stel: je wilt een man tekenen, dan teken je een poppetje en dan zet je daar 'man' onder. Of desnoods geef je hem een piemel, dan is het ook wel duidelijk.

STAP 4

Bedenk dat je tekent en schrijft zoals Eva. Jouw tekening moet bij haar werkstuk

Karst-Janneke Rogaar

passen. Denk dus ook na over hoe zij tekent. Doet ze dit heel precies en mooi of juist wat slordig en gehaast? En welk handschrift heeft een meisje van elf?

STAP 5

Kies eenvoudige materialen om mee te werken, zoals een pen of potlood om mee te tekenen en vouw je A4-papiertje een keer dubbel. Het is fijn om een wat kleiner tekenoppervlak te hebben.

STAP 6

Vind je tekenen moeilijk? Teken dan iets na en teken

het alleen van de zijkant. Maak een object of mens plat in plaats 3-dimensionaal. Doe een oog dicht en teken de contouren na van wat je ziet.

Als iedereen klaar is, is het leuk om de eindresultaten op te hangen of vraag wie zijn of haar tekening wil toelichten. Laat tot slot ook nog zien welke tekeningen Karst-Janneke maakte bij de tekstfragmenten. Lijken de tekeningen van de leerlingen op die van haar?

Luister als een
detective!

